

Veststraat te Zichem

Programma van Maatregelen

T. Deville en S. Houbrechts

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave.....	1
2. Programma van Maatregelen met uitstel van onderzoek	2
2.1. Gemotiveerd Advies	2
2.1.1. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek.....	2
2.1.2. aanwezigheid van een archeologische site	2
2.1.3. Waardering van de archeologische site	3
2.1.4. Impactbepaling	3
2.1.5. Bepaling van maatregelen.....	3
2.2. Administratieve gegevens.....	4
2.3. Aanleiding vooronderzoek.....	5
2.4. Proefsleuvenonderzoek	6
Inleiding	6
Onderzoeksvragen	6
Onderzoekstechnieken	7
Randvoorwaarden	9
Evaluatiecriteria	9
2.5. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	10
2.6. Bibliografie.....	10

2. Programma van Maatregelen met uitstel van onderzoek

2.1. Gemotiveerd Advies

2.1.1. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Op de hoek van de Veststraat en de Kranenburgstraat te Zichem zal de huidige bebouwing gesloopt worden en zal een meergezinswoning opgericht worden bestaande uit 15 units en een gemeenschappelijke tuin. Aangezien deze ontwikkeling groter is dan de wettelijk opgestelde ondergrens van 100 m² op een perceel met een grootte van 300 m² binnen een archeologische zone, is er een bureauonderzoek opgesteld. Daaruit kwam naar voren dat archeologische resten niet konden worden uitgesloten, er wordt een proefsleuvenonderzoek geadviseerd om de hoge trefkans voor nederzettingsresten vanaf het neolithicum tot en met de volle middeleeuwen en sporen van begraving vanaf de bronstijd tot en met de volle middeleeuwen alsook de middelhoge trefkans voor de late middeleeuwen en de vroegere periodes te toetsen.

Omdat men graag zo snel mogelijk de omgevingsvergunning wil aanvragen en aangezien het plangebied bebouwd is wordt dit programma van maatregelen voor uitstel van onderzoek opgesteld waardoor alle stappen die genomen konden worden uitgevoerd zijn.

2.1.2. aanwezigheid van een archeologische site

Tijdens het bureauonderzoek kon de aanwezigheid van een archeologische vindplaats niet gestaafd worden. Wel kon er een trefkans worden opgesteld. Er werd een hoge trefkans met een onbekende gaafheid toegekend voor lithische artefactensites van jager-verzamelaars. Een hoge trefkans kan worden toegekend voor nederzettingsresten vanaf het neolithicum tot en met de volle middeleeuwen en sporen van begraving vanaf de bronstijd tot en met de volle middeleeuwen. Voor nederzettingsresten uit de late middeleeuwen wordt een hoge verwachting toegekend en voor de nieuwe en nieuwste tijd eveneens een hoge verwachting.

2.1.3. Waardering van de archeologische site

Aangezien er tijdens het bureauonderzoek enkel een trefkans werd opgesteld kan er nog geen waardering van de archeologische site plaats vinden.

2.1.4. Impactbepaling

Op de percelen zal binnenkort een meergezinswoning gebouwd worden.

Vooreerst zal de huidige bebouwing gesloopt worden.

De volledige percelen zullen onderkelderd worden. De onderkelderde delen hebben een wisselende hoogte van 3,42 tot 2,40m. De kelder wordt aangezet op een vloerplaat met een dikte van 30cm. De verstoringsdiepte van de kelder gaat tot 4,05m beneden de dorpelhoogte aan de Veststraat. Binnen deze kelderverdieping zullen bergplaatsen voorzien worden, alsook parkeergelegenheid en een fietsenberging. Onder de inrit wordt eveneens een regenwaterput voorzien.

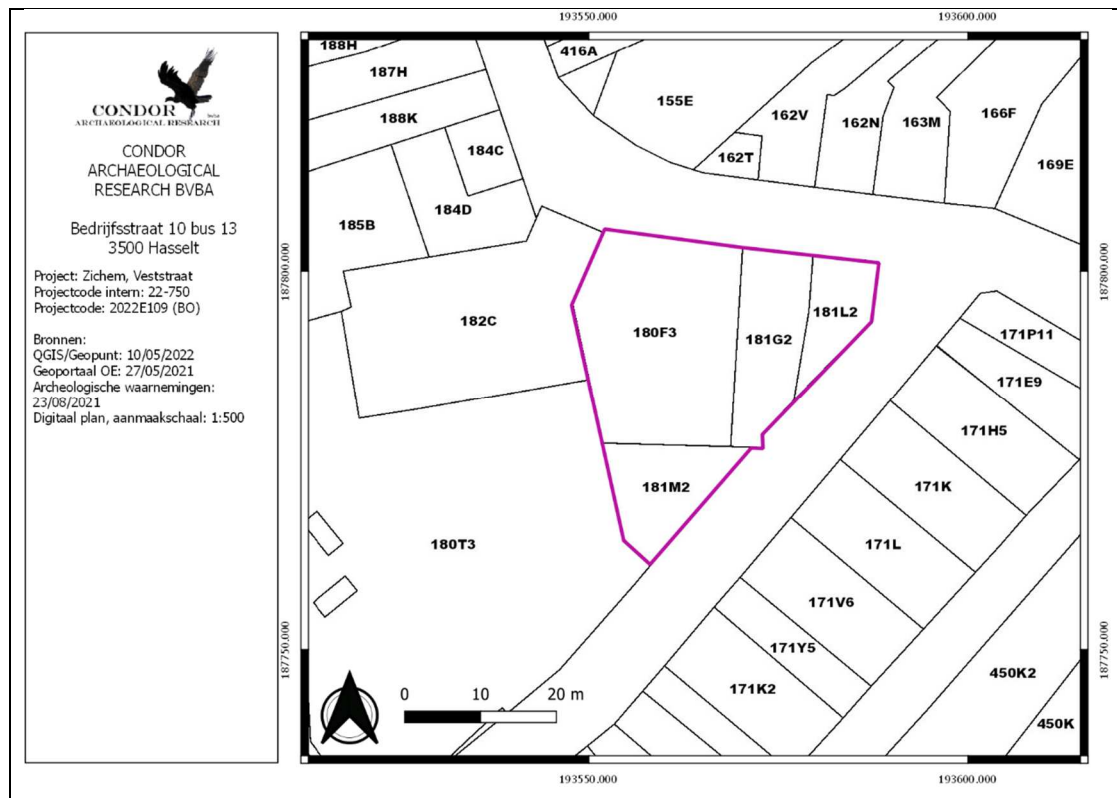
Samenvattend kunnen we stellen dat er een hoge impact zal plaatsgrijpen.

2.1.5. Bepaling van maatregelen

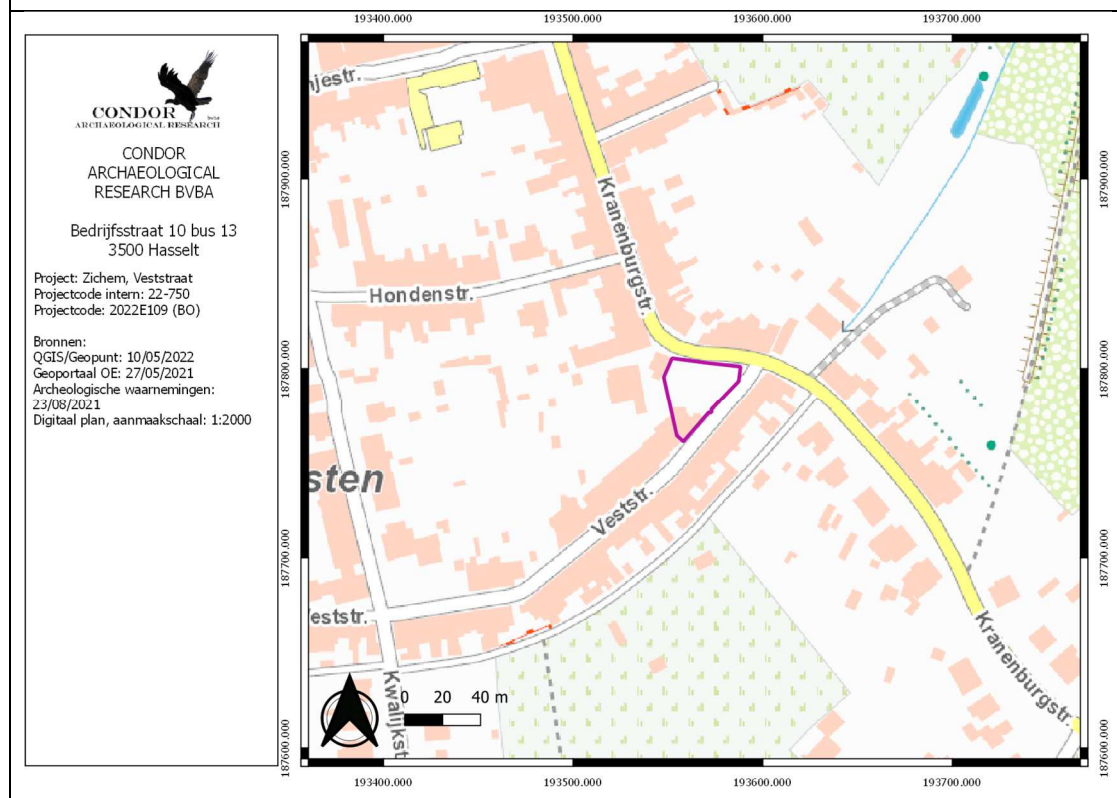
Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt verder onderzoek geadviseerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Andere onderzoeken in functie van het opsporen van lithische artefactensites zoals een landschappelijk archeologisch booronderzoek, verkennend archeologisch booronderzoek, een waarderend archeologisch booronderzoek en/of een proefputtenonderzoek worden niet geadviseerd.

2.2. Administratieve gegevens

Projectcode	2022E109
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing
Naam en erkennings-nummer erkend archeoloog	Condor Archaeological Research bvba (OE/ERK/Archeoloog/2016/0107), Bedrijfsstraat 10, 3500 HASSELT
Interne actoren en specialisten	Deville Tom, erkend archeoloog (OE/ERK/Archeoloog/2016/0108) Houbrechts Sara, archeoloog/GIS-specialist
Extern wetenschappelijk advies	
Provincie	Vlaams-Brabant
Gemeente	Scherpenheuvel-Zichem
Deelgemeente	/
Plaats	Veststraat - Kranenburgstraat
Toponiem	
Bounding Box	X: 193547.70 Y: 187761.25 X: 193588.23 Y: 187805.56
Kadastrale gegevens	Gemeente: Scherpenheuvel-Zichem Afdeling: 2 Sectie: E nrs. 180F3, 181G2, 181L2, 181M2
Kaartblad	/
Kadasterkaart	

Topografische kaart

2.3. Aanleiding vooronderzoek

Op de percelen zal binnenkort een meergezinswoning gebouwd worden.

Vooreerst zal de huidige bebouwing gesloopt worden.

De volledige percelen zullen onderkelderd worden. De onderkelderde delen hebben een wisselende hoogte van 3,42 tot 2,40m. De kelder wordt aangezet op een vloerplaat met een dikte van 30cm. De verstoringdiepte van de kelder gaat tot 4,05m beneden de dorpelhoogte aan de Veststraat. Binnen deze kelderverdieping zullen bergplaatsen voorzien worden, alsook parkeergelegenheid en een fietsenberging. Onder de inrit wordt eveneens een regenwaterput voorzien.

Op basis van Artikel 5.4.1. van het Onroerend Erfgoeddecreet wordt, gezien de verstoring groter is dan 1000 m² op een perceel dat groter is dan 3000 m², bij de omgevingsvergunningaanvraag voor een stedenbouwkundige handeling, een archeologienota gevoegd.

2.4. Proefsleuvenonderzoek

Inleiding

Het proefsleuvenonderzoek heeft tot doel om de verwachting opgesteld tijdens het bureauonderzoek te toetsen, en indien de aanwezigheid van sporen kan worden gestaafd een waardering aan de vindplaats geven.

Onderzoeksvragen

- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de opbouw van de chronologie van de aanwezige archeologische resten?
- Zijn er sporen en structuren aanwezig? Zo ja, wat is hun onderlinge samenhang?
- Welke specifieke activiteiten hebben in het onderzoeksgebied plaatsgevonden? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?
- Kan op basis van de resultaten de gegevens uit het vooronderzoek bijgesteld worden?
- Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van gedurende hun gebruiksperiode?

- Levert het organische en anorganische vondstmateriaal nieuwe inzichten inzake ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site, eventueel ook over de materiële cultuur?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen, afvalpakketten, muren,...?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de stadsgeschiedenis/stadsontwikkeling van Zichem?

Onderzoekstechnieken

Voor de start van het proefsleuvenonderzoek wordt een melding gedaan bij het agentschap Onroerend Erfgoed ter kennisgeving van de startdatum. De melding gebeurt minstens drie werkdagen voor de start van het onderzoek.

Binnen het plangebied worden vier proefputten voorzien. Deze zijn vierkant van vorm en zijn langs iedere zijde 5 m lang (25 m²). Deze grootte van proefput zorgt ervoor dat er inzicht ontstaat in de horizontale spreiding van de sporen en kan er bij aanwezigheid van muren een duidelijker beeld worden gevormd van de muren zelf en eventuele oversnijdingen. Er zijn twee werkputten voorzien binnen de historische bouwblokken aan de Kranenburgstraat, de andere werkputten zijn voorzien langsheen de Veststraat. Hiermee wordt gehoopt inzicht te verkrijgen in de stratigrafie van de bouwblokken, de werkputten op het achtererf dient om een beter beeld te vormen van de activiteiten die hier hebben plaats gegrepen. Daarnaast wordt er een proefsleuf voorzien van 20x2 m. Deze heeft als doel de overgang vast te stellen tussen de historische bebouwing en de achterliggende zones.

Het plangebied is 1.041 m² groot. Volgens het huidige plan wordt 100 m² open gelegd met proefputten en 50 m² aan proefsleuf, wat neerkomt op 14,40 % van het terrein. Daarnaast wordt maximum 1% (10 m²) voorzien in de vorm van kijkvensters en dwarssleuven. De kijkvensters en dwarssleuven dienen om de eventueel aangetroffen resten beter te kunnen vatten en de context te bepalen. In het geval van de afwezigheid van resten of sporen worden ze gebruikt om te controleren of de proefsleuven een misleidend beeld vormen, dan wel om de afwezigheid te staven. De kijkvensters zijn niet groter dan de afstand tussen

2 proefsleuven. Ze zijn echter voldoende groot om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. De proefputten worden behandeld als een opgraving waarbij ieder archeologisch niveau volledig wordt opgegraven en geregistreerd alvorens naar een volgend niveau te verdiepen.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt uitgegaan van 1 archeologisch onderzoeksniveau en dit onder de bouwvoor of eventueel aanwezige verstoorde lagen hieronder, op het hoogst leesbare sporenniveau. De diepte waarop het archeologisch niveau verwacht wordt is niet gekend en zal pas duidelijk worden op basis van het landschappelijk booronderzoek. De verwachting is dat de diepteligging varieert tussen 60 en 80 cm, dit ook op basis van de gegevens voorhanden uit het proefsleuvenonderzoek dat reeds uitgevoerd werd op het aanpalende terrein.

Sporen die tegen de wand van de proefsleuf / proefputten worden aangetroffen worden opgeschoond om de relatie met het profiel te documenteren. Alle sporen worden gefotografeerd en ingetekend. Een selectie van de sporen wordt gecoupeerd om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Wanneer het diepe sporen betreft, bijvoorbeeld een waterput, dan wordt de diepte en de opbouw door middel van een boring achterhaald.

Dagelijks wordt een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen uitgevoerd. Dagelijks is dus een recent en aangevuld grondplan beschikbaar dat op elk ogenblik aangeleverd kan worden.

De werkputten en sporen worden door een metaaldetector gecontroleerd. Sporen die een signaal geven worden aangeduid in de sporenlijst. Vondsten die buiten een spoorcontext worden vastgesteld worden ingemeten op het grondplan met een vondstnummer dat voorzien is van de code Md. De metalen vondsten worden beschermd tegen degradatie van het materiaal.

In iedere werkput wordt minstens 1 profielput aangelegd. De profielputten worden zo geplaatst dat er een goed beeld kan worden gevormd van de bodemkundige situatie binnen het plangebied. De profielputten worden machinaal aangelegd. Ze worden opgeschoond, gefotografeerd, ingetekend en beschreven. De profielputten worden beschreven en bestudeerd door de bodemkundige of bodemkundig assistent. Van ieder profiel wordt de

absolute hoogte van zowel het maaiveld als van het archeologisch vlak opgemeten en op de profieltekening aangegeven.

Na het onderzoek worden de werkputten gedicht om verder degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien kwetsbare sporen worden aangetroffen dan worden deze bedekt door middel van worteldoek zodat ze bij een vervolgonderzoek niet verder worden aangetast vooraleer ze verder onderzocht kunnen worden.

Afbeelding 1: Proefsleuvenplan met aanduiding van het plangebied (paarse kader). Als ondergrond is het GRB gebruikt.

Randvoorwaarden

De aanwezige bebouwing en verharding dient gesloopt te worden voor de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek. Hierbij mogen de ondergrondse delen (verharding, vloerplaat, funderingen, enz...) enkel gesloopt worden **onder toezicht van een archeoloog**.

Evaluatiecriteria

Het onderzoek wordt als succesvol beschouwd als het mogelijk is om te beantwoorden aan de onderzoeksvragen, het mogelijk is om de aan- of afwezigheid van een vindplaats vast te

stellen en in het geval van de aanwezigheid van een vindplaats een gedetailleerde waardering op te stellen en een duidelijk beeld scheppen van deze vindplaats in functie van de daaropvolgende opgraving.

2.5. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er worden geen afwijkingen voorzien ten aanzien van de Code van Goede Praktijk. Indien tijdens het veldwerk blijkt dat een afwijking noodzakelijk dan wordt dit gemotiveerd beschreven in de nota.

2.6. Bibliografie

Haneca, K., S. Debruyne, S. Vanhoutte en A. Ervynck. 2016. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. *Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48*, Brussel.